ÖGF–*Lövet*

MEDLEMSBLAD FÖR ÖSTGÖTA GENEALOGISKA FÖRENING Nr 123 DECEMBER 2015

insides

Vårens program
Ett späckat och varierat program bjuder ÖGF på även i vår. Flera kurser, temakvällar och föredrag planeras. Läs mer på
Sidorna 2, 14 och 15

Släktjakt i kyrkan
Ibland hittar man spår av släkten under kyrkgolvet. Det är vad Karin Bengtsson berättar om. Sidorna 6–7

Arkivfynd
Ett jordrannsakningsprotokoll från 1688; kan det verkligen vara något att hetsa upp sig över? Det tycker Kristina Edström och Christian Juliusson som genom det oväntade fyndet på Vadstena landsarkiv kunnat addera ny kunskap till sin forskning om släkten Holm från Söderköping. Fyndet visade sig vara en "guldgruva" för forskare med rötter i Söderköping.
Sidorna 8–10

Serendipity
Nu har det hänt igen! Det där fyndet man gör då man letar efter något helt annat. Hans Egeskog skulle leta adresser till sina gamla klasskamrater från småskolan och fann – en åttamänning. Det slutade med både en klassträff och en antavla.
Sidorna 11–14

Nya medlemmar
Vi hälsar 16 nya medlemmar välkomna i föreningen.
Sidan 18

Ny tid i Forskarstugan
Det väntar nya tider i Forskarstugan i Gamla Linköping. Sidorna 2 och 20

Historien som ger liv åt en av Karl XII:s krigare

För snart tre år sedan (i ÖGF-Lövet 112 från februari 2013) berättade Robert Kronqvist om sina forskningar i sin släkt från Smedby gård i Tingstad.

Bland annat berättade han om sin morfars farfars farfars mormors mor Anna Johansdotter Schmidt som var en av de kvinnor som fick ta ansvar för både gård och hushåll eftersom hon tidigt blev föräldralös.

I detta nummer återkommer Robert till släktkretsen. Denna gång handlar det om Annas far ryttaren Johan Persson Smedman som var en av soldaterna i Karl XII:s armé, men som omkom på något europeiskt slagfält, eller dukade under för sjukdom, omkring 1703.

Det visar sig att Johan Smedman har starka kopplingar till Vrinnevi i S:t Johannes, där Robert själv tillbringade många dagar under sin uppväxt i Norrköping 300 år senare.

Så sluts en cirkel, men samtidigt öppnas nya dörrar för fortsatt forskning.

Sidorna 3–6

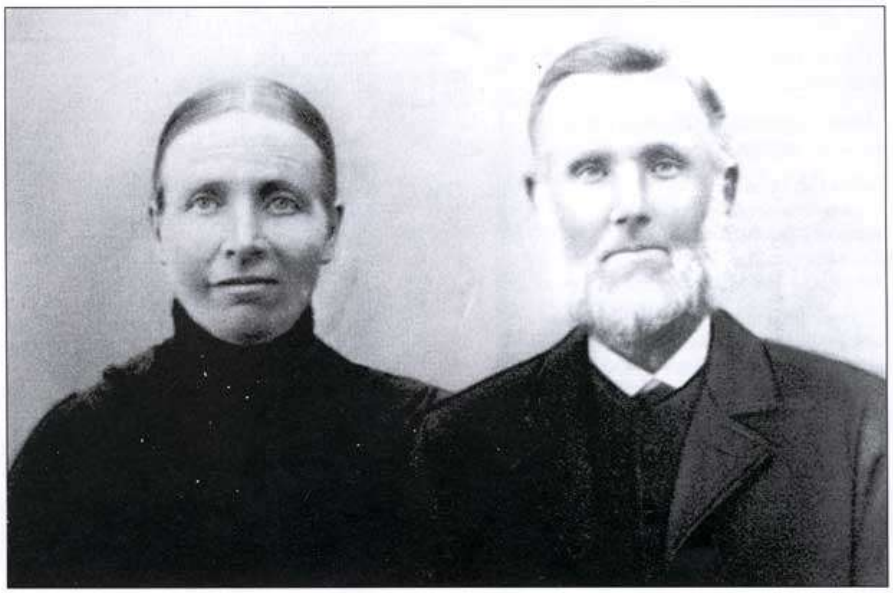

Vet någon vilka dessa personer är?

Flera nya okända ansikten

Bilden ovan dök upp ibland fotona hos en av ÖGF:s medlemmar då hon gick igenom gamla papper. Men vilka är de? Det undrar både hon och ÖGF-Lövet. Har du ett svar får du gärna höra av dig.

Samtidigt passar vi på att publicera 15 nya oidentifierade kabinettsfoton som under årens lopp skänkts till ÖGF från medlemmar. Hjälp oss att sätta namn även på dessa ansikten.

Sidorna 15–17

Enligt Generalmönsterrullan från 1699 var Johan Smedman ryttare för Smedby skattehemman i Tingstads socken med augmentet 1/2 hemman i Vrinnevi i S:t Johannes socken. Rusthållare var Erik Johansson och Per Johanssons arvingar, varav Johan Smedman var en. Han var son till Per Johansson.

Vem var ryttaren Johan Persson Smedman?

Av Robert Kronqvist, Åbyvägen 48, 610 40 Gusum. E-post: krona66@gmail.com

I min artikel i ÖGF-Lövet nr 112 2013 skrev jag om kvinnor som format Smedby gård i Tingstad och samtidigt efterlyste jag bland annat ryttaren Johan Persson Smedmans ursprung. Några läsare hörde av sig men ingen hade något bakåt så min egen nyfikenhet tog överhand.

Även i detta fall började jag att läsa och ge mig in i domböckerna (Lösings härad) för att hitta en ledtråd om ryttaren Smedman och ganska snart så fann jag en ledtråd som kunde bekräfta mina misstankar hur allt låg till. I alla fall hur hans släkt såg ut några generationer tillbaka. Om Johan Smedman själv finns däremot inte så mycket information. Han blev ju högst 35 år gammal och dog i fiendeland runt 1703. Här kommer en liten del av det jag forskat fram om Smedmans släkt.

I Lösings härads dombok den 6/12 år 1699 [1] så nämns Anna Larsdotter med sin son Johan Smedman i Smedby. Det gäller en arvstvist efter den avlidna sonen och brodern Lars Persson i Smedby. Hans nu omgifta änka Helena Eriksdotter med sin nya man Jonas Johansson yrkar på arv i Smedby. När jag väl hade hittat denna ledtråd så bekräftades mina teorier om Smedmans ursprung och dessa stämde bra.

Källuppgifterna hänvisar till Arkiv Digital.

1. Göta Hovrätt - Advokatfiskalen Östergötlands län EVIIAAAF:100 (1699–1700) Bild 630 / sid 117.

Johan Persson Smedman var således född på Skattegården Smedby 1667, döpt den 22/9 [2]. Föräldrarna var rusthållaren och ryttaren för Smedby Per Johansson (1626–1689) och hans hustru Anna Larsdotter (1631–1701). Fadern Per hade själv varit ryttare för rusthållet Smedby enligt mantalslängden för åtminstone åren 1662–1670 och kanske längre tillbaka än så.

Smedby gård

Om vi börjar att gå bakåt på Smedby gård så verkar det som att samma släkt kan spåras på gården ner till 1500-talet. Johan Smedmans far Per Johansson (162(6)–1689) var med sin broder Erik Johansson (16(30)–1711) rusthållare för Smedby och även för ett augment Vrinnevi i Sankt Johannes socken. Mer om Vrinnevi nedan. Per och Eriks fader var troligen Johan Eriksson i Smedby (158(4)–1664) [3] och farfadern Erik Svensson, hovman och ryttare, belagd i Smedby från 1591 till sin död 1631. Kanske kan mer domboksforskning bekräfta dessa antaganden.

Vrinnevi gård.

När Johan Smedmans mor Anna Larsdotter dör i Smedby 1701 så får man även en ledtråd om hennes ursprung.

"1701 d.26 maj begrofs enkian i Smedby Hu. Anna Larsdotter. Född i St: Joh. sn. och Wrinnewÿ 1631, warit 1 g gift. Rytt. för Smedby Pehr Johansson levde med henne 31 år, avlade med honom 6 barn. Dödde d.10 maj." [4]

Anna Larsdotter var således född på Vrinnevi gård omkring 1631, tyvärr kan inte dopboken bekräfta detta men på Vrinnevi gård så finns det en Lars Bengtsson med hustru och en dotter Anna i källorna (mtl). Denne Lars har många titlar. Han är nämnd som bonde, ryttare, riksdagsman, häradsdomare, nämndeman, kyrkvärd och sexman och han dör i Vrinnevi runt 1669.

I min förra artikel om Smedby så nämnde jag alla kopplingar till riksdagsmän och här kommer många flera. En ytterligare var Lars Bengtsson riksdagsman 1644 enligt domboken [5], och han finns även nämnd i boken *Östgötska bonderiksdagsmän* av Bo Lindwall och Henrik Mosén som nr. 143. När denna Lars dör runt 1669 (enl. hustruns dödnotis så dog Lars 1670, men enligt domboken 15/10 1669 så är Anna Andersdotter änka redan då).

Lösings härads dombok 15/10 1669: [6]

Kom samma dag för rätten, en Soldat Johan Andersson i Stockholm, och å sin hustrus Bryta Erichsdotters wägnar, begierade tilträda 1/2 Wrinnewÿ Skatte-

2. Tingstad C:1 (1633-1691) Bild 49 / sid 83.
3. Tingstad C:1 (1633-1691) Bild 89 / sid 157.

4. Tingstad C:2 (1692-1778) Bild 146 / sid 271
5. Göta Hovrätt - Advokatfiskalen Östergötlands län EVIIAAAF:15 (1644-1645) Bild 690.
6. Göta Hovrätt - Advokatfiskalen Östergötlands län EVIIAAAF:40 (1669-1670) Bild 1500 / sid 293.

Vrinnevid

Postadr.: Norrköping. Tel. 4332.

Areal: 41 har åker, 7—8 helt eller delv. kultiv. betesmark.

Jordart: Klapperstensjord, styv lera o. mossjord. Skogsbest.: Barrskog. Manbyggn. uppf. på 1700-talet. Ladug. o. svinhus uppf. 1900, stall omb. 1929, vagnsbod uppf. s. å., övr. byggn. tidigare. Arealen täckdikad efter plan. Nuv. äg. köpte gården 1904 från Johannes Olsson. Nuv. arr:s fader övertog den på arrende 1899, varefter nuv. arr. tillträdde 1936. Vrinnevids by har förut bestått av 7 gårdar.

Äg.: Norrköpings stad.

Arr.: Harry Johansson f. 22/12 05.

Vrinnevid Norrgård

Postadr.: Norrköping. Tel. 21532.

Areal: Total 123 har, därav 54 åker, resten skog o. hagmark. Tax.-v. 155.000.

Jordart: Styv lerjord, mulljord på lerbotten. Skogsbest.: Barrskog, något björkskog. Manbyggn. troligen uppf. på 1700-talet, ombyggd. Ladug. uppf. på 1870-talet, renov. 1923. 3 hästar, 1 unghäst, 20 kor, 10 ungdjur, 1 tjur, 28 svin, 22 avelssvin, 28 höns. Traktordrift. Åkerarealen är helt rörtäckdikad. Gården kom till släkten såsom arrendegård genom arr:s fader, vilken tillträdde år 1904. Denne arrend. den till år 1914, varefter sonen, nuv. arr., övertog densamma.

Äg.: Norrköpings stad.

Arr.: Fritz Aug. Hanzén f. 20/12 1887. Son till Johan Aug. Hanzén o. h. h. Clara Sofia f. Nilsson. Gift 26/4 14 med Anna Viktoria Bergqvist f. 1889.

Arr.: Sekr. i S:t Johannes lokalavd. av R. L. F.

Så här presenterades gårdarna i Vrinnevi i bokverket Svenska gods och gårdar XVII, som utkom 1940.

gårdh i S:te Johannes Sochen som enkian H. Anna Andersdotter nu brukar; Der emot framviste H. Anna Andersdotter et kiöpebref Daterat den 28 Aprilis A° 1637 gifvit af H. Bryta Erichsdotters moderfader Sahl. Anders Gunnarsson hwarutinnan han bekenner sig hafwa sålt 1/2 Wrinnewÿ Skattegård till H. Annas man Sahl. Lars Bengtsson för 200 lodh Silf. Sedan framviste H. Anna Andersdotter et deer på fölliande Lagläsarens Sahl. Håkan Höökz fästebref Daterat den 29 Martÿ 1639. Ty kunde denne Rätten sig deer med intet wÿdare bifatta eller deerutinnan någon förändring giöra aldenstund här å för 30 åhr sedan är fästebref gifwit."

Anna Andersdotter (1599–1684)

I dödboken 1684 [7] får man en väldigt bra information om Lars Bengtssons hustru Anna.

Dom 2 p. Epiph. som var den 20 Jan. begrofs Sahl. Lars Bengtssons effterlefverska i Wrinnewÿ h. Anna Andersd. född i Wrinnewÿ Åhr 1599, hennes fader het Anders Gunnarß. Stadigt warit hema hos föräldrarna, blef gift Åhr 1619 med Lars Bengtsson, lefvat med hoo saman 50 åhr, aflat 6 barn, 4 söner 2 döttrar. Bodt allan sin tÿdh i Wrinnewÿ. 1670 blef hon enkia, det hon warit 14 åhr; legat mäst till sängz 3 åhr för sin ända, lät bespÿsa sig med Hs högwörd nattwardh kort för sin ända, blef död d. 8 Januarÿ om morg. J dagningen; hennes ålder war 85 Åhr.

Sammanfattningsvis: Lars var gift med Anna Andersdotter (159(9)–1684) och han köpte 1/2 gården av svärfadern Anders Gunnarsson 1637. Lars eget ursprung kan även det spåras i domböckerna och mycket tyder på att han är från Brunneby gård i Dagsbergs socken där en Bengt NN finns. Denne Bengt tycks ha två barnkullar då Lars Bengtsson har både hel- och halvbröder enligt domböckerna och dessa finns i Dagsberg och Styrstad.

Bengt NN var nämndeman och belagd i Brunneby, Dagsberg socken, 1569–1612. Troligen död 1612 eller 1613, sedan står en änka för gården, följd av Sigge Bengtsson. Samma Bengt är nämnd i en dom 1622 [8] som rör två eller tre gårdar Vrinnevi som han hade köpt.

Bengts barn

Lars Bengtsson bodde i Vrinnevi från 1619 [9] till sin död omkring 1669. Ägde minst en 1/2 skattegård i Vrinnevi. Bonde, ryttare, riksdagsman, häradsdomare, nämndeman, kyrkvärd och sexman.

Lars i Vrinnevi bomärke.

Holsten Bengtsson i Sörby, Styrstad. Nämndeman 1641–1656, sexman 1642–1650 och död före 1663.

Sigge Bengtsson i Beteby, Dagsberg 1612–1613. I Brunneby, Dagsberg 1613–1628, sexman 1621, länsman från 1627 [10]. Död mellan 1631 och 1635.

7. S:t Johannes C:2 (1662-1710) Bild 122 / sid 232.

8. Göta Hovrätt - Advokatfiskalen Östergötlands län EVIIAAAF:3 (1612-1623) Bild 230
"Kom thå för Rätthe hederligh man Hr Peer i Wästre Husbÿ och åtalade om twänne arffuedelar uthi Wrinnewÿ bÿ i tränne gårdar, then ena uthi then gården som framledne Bengt i Bronnebÿ för en tÿdh uthur ätthen kiöpt hade och nu Måns besitter, thär her Peer hafuer en sÿster-deell uthi, Algot i Wÿslerkie (?) en broderdel och Måns på sin hustrus wegne som hemmet besitter en Systerdeell och huad mera jnlööst. Her uthinnan her Peer sigh beswärer, at han inthet sÿn arffuedeel tilgode niuther thet han ju will och begärer såsom Lagh förmå at och få löse något in medh the andra som lööst hafue. Her till her Peer medh Lagh swarades at han lÿke medh Måns inlöse skal och sÿnnerligen skulle her Peer beflÿte sigh sampt Måns, handle wäll medh Algutz barn, at både inlöse Alguts broderdeel såsom och her Peer giffue Måns igen sit halffue Wärdh uthi thet han inlööst hafuer och sedan klÿffue lÿka ägande uthi hemmet. Thet andra hemmat her Peer opåtalar thet Ingolff Bengtsson nu besitter thär uthinnan her Peer en hump hafuer ..." osv.

9. S:t Johannes C:2 (1662-1710) Bild 122 / sid 232.
(änkan Anna enl. db. bott all sin tid i Vrinnevi, gift med Lars 1619).

10. Göta Hovrätt - Advokatfiskalen Östergötlands län EVIIAAAF:5 (1624-1629) Bild 2570.

Efter en brand 2010 återstår numera bara den ena av byggnaderna vid Vrinnevi gård.
Foto: Robert Kronqvist

Håkan Bengtsson i Grinneby, Dagsberg, 1613–1659. Nämndeman 1622–1649, sexman 1626–1649. Håkan har exakt samma bomärke som brodern Lars i Vrinnevi.

Håkan i Grinneby bomärke.

Elin Bengtsdotter, gift med korpralen Abraham Jönsson i Drögestad, Dagsberg.

NN Bengtsdotter gift med Hans Larsson i Bjälbrunna, Styrstad, riksdagsman 1627.

Ingolf Bengtsson i Beteby, Dagsberg (möjlig son). Belagd i Beteby 1610–1649, även han ägare i Vrinnevi 1619–1634. Nämndeman 1625–1649, riksdagsman 1625 och sexman.

Det finns även några fler bröder och systrar men de är svårare att få grepp om och de tas inte upp här.

Smedby & Vrinnevi släktväv

När Lars Bengtsson dör i Vrinnevi runt 1669 så tar svärsonen Per Johansson i Smedby över gården. Här finner man även i födelseboken 1670 [11] att Johan Persson Smedman får ett syskon nämnd Lars. Denna Lars Persson nämnde jag i början av artikeln då han avlidit i Smedby 1695 och hans änka Helena med sin nya man Jonas bråkar om arv i Smedby.

I min artikel kvinnor som format Smedby gård så nämnde jag att Anna Johansdotter Smedman som barn flyttade just till Vrinnevi gård med styvföräldrarna Waste Olofsson och Catharina Torstensdotter. Vad jag inte visste då var släktsambanden och "varför bosatte sig dom just på Vrinnevi gård"? Jo, Catharina Torstensdotter var ju vid vigseln [12] med Waste Olofsson från Vrinnevi och när man får pussla ihop delar av släktbilden så var denna Catharina Torstensdotter helt enkelt barnbarns barn till Lars Bengtsson i Vrinnevi. Eller ännu enklare syssling med Anna Smedman. Världen var inte så stor på den tiden!

Det finns mycket kvar att forska i när det gäller Vrinnevis gårdar och ägare. Per Johansson med familj blir kvar där under en tid, men de är tillbaka i Smedby senast 1684. Både Per och hustrun Anna dör på Smedby gård 1689 respektive 1701. I dödboken i Tingstad står att läsa:

d.17 maj 1689 begrofs Per Johansson i Smedby. 63 åhr gammal. [13]

d.26 maj 1701 begrofs enkan i Smedby Hu. Anna Larsdotter. Född i St: Joh. sn. och Wrinnewÿ 1631, warit 1 g gift.. Rytt. för Smedby Pehr Johansson levde med henne 31 år, avlade med honom 6 barn. Dödde d.10 maj. [14]

Några av släktingarna

Några personer i Johan Smedmans släkt:

Farbror:

Erik Johansson, bonde och rusthållare i Smedby, född i Smedby 1630 och död i Smedby 1711. Gift tre gånger. Troligen boende i Berga, Styrstad, 1660–1668 där första hustrun Brita Persdotter dör 1668. Från 1668 boende i Smedby.

Morfars far:

Anders Gunnarsson. Skattebonde på 1/2 mtl Vrinnevi 1590–1646, sexman 1613–1615 nämndeman 1618–1628. Möjligen även bonde på 1/2 mtl Ljunga, Dagsberg, åtminstone 1615. Anders fader kan vara Gunnar NN belagd i Vrinnevi 1560–1567. [15] Anders hustru NN troligen död omkring 1643 för då skänker Anders en sked om 2 1/2 lod till kyrkan.

Morbror:

Gunnar Larsson, fogde vid Lindö, S:t Johannes, 1654–1657, länsman 1660–1667. Troligen död på Kronogården Hageby, S:t Johannes, 1667 eller 1668. [16]

Morbror:

Bengt Larsson i Vrinnevi 1657–1668, nämndeman 1668 och död runt 1668. [17]

Morfars brorson:

Benedictus Haquini Schekta (Bengt Håkansson). Kyrkoherde i Östra Skrukeby 1655–1693. [18] Född 1625 och död 1693.

Så var cirkeln sluten och en del av Smedmansläkten har fått lite nytt ljus.

Vrinnevi gård ligger naturskönt i stadsdelen Hageby, Norrköping. Som barn var jag här med skolan och bland annat orienterade med utgångspunkt från Vrinnevi motionsanläggning. Många av byggnaderna har eldhärjats ett antal gånger i modern tid så tyvärr är många av husen borta. Här finns idag motionsanläggning och ridhus.

11. S:t Johannes C:2 (1662–1710) Bild 23 / sid 37.

12. S:t Johannes C:4 (1706–1734) Bild 9 / sid 7.

13. Tingstad C:1 (1633–1691) Bild 96 / s. 171.

14. Tingstad C:2 (1692–1778) Bild 146 / sid 271.

15. S:t Johannes C:1 (1642–1681) Bild 22 / sid 33.

16. Göta Hovrätt - Advokatfiskalen Östergötlands län EVIIAAAF:39 (1666–1668) Bild 4030 / sid 209.
"11/6 1668 Befallningsmannen Mr Petter Classon lofvade samma dagh låta arrestera länsmannen Sal. Gunnar Larssons löön i Hageby pro Ao 1667 i emedan han samma åhr hafver opburit häradshöfdings sakören och dem intet betalt eller ifrån sig lefvererat."

17. Göta Hovrätt - Advokatfiskalen Östergötlands län EVIIAAAF:39 (1666–1668) Bild 4610 / sid 325.
"10/5 1668 Jon Karlsson i Änestad, tillika med Per Johansson i Smedby förordnades samma dagh till målsmän för Bengt Larssons barn i Wrinnewÿ".

18. Göta Hovrätt - Advokatfiskalen Östergötlands län EVIIAAAF:37 (1658–1662) Bild 970 / sid 23
"14/2 1659 En Borgare från Ståckholm, Erik Larsson bn^dt^. klandrade samma gångh på dät kiöp, som hans fader för en långh tÿdh sedan medh Håkan i Grindebÿ, om en del uthi Grindebÿ Skattegårdh, slutet hafuer, der med framwÿste Håkans son i Grindebÿ Hr Bengt i Skrukebÿ ett fastebref dati Stÿrsta d.18 Junÿ Anno 1637 på samma Arfspart i Grindebÿ som bd^te^. Erich Larsson nu påtalar och klandrar. Tÿ där uthinnan af denna wedrige Rätten, uthan befalningh intet wÿdare åtgiöras."
Enligt Linköpings stift herdaminne född 1625 och död 1693. Student i Uppsala 1647, kyrkoherde 1655.
Två av Pastorn Bengts bröder dör i Östra Skrukeby, Sigge Håkansson 1666 och Johan Håkansson 1684. *"den 16 februari 1684 i herranom min saliga broder Johan Håkansson, barnfödd i Grinneby och Stÿstada sochen...."* osv.
Östra Skrukeby C:1 (1630-1695) Bild 62 / sid 113.

Johan Smedmans närmaste familj

Per Johansson
* 162(6) i Smedby, Tingstad
† 1689 i Smedby, Tingstad
Rusthållare o ryttare för Smedby, bonde i Vrinnevi, S:t Johannes

∞

Anna Larsdotter
* 1631 i Vrinnevi, S:t Johannes
† 1701 i Smedby, Tingstad

- Ingrid Persdotter * 1662 i Smedby, Tingstad. Bodde 1676 i Vrinnevi, S:t Johannes
- Malin Persdotter * 1663 i Smedby, Tingstad † 1666 i Smedby, Tingstad
- Margareta Persdotter * 1665 i Smedby, Tingstad ∞ Botvid Jonsson Bonde i Smedby, Tingstad
  - Anna Botvidsdotter * o † 1693 i Smedby, Tingstad
- **Johan Persson Smedman** * 1667 i Smedby, Tingstad † o 1703 Ryttare för Smedby ∞ Karin Eriksdotter * 167(7) i Stora Kopparberg (Dala) † 1710 i Smedby, Tingstad
  - Anna Johansdotter (Schmidt) * 1700 i Smedby, Tingstad † 1736 i S:t Olai
- Lars Persson * 1670 i Vrinnevi, S:t Johannes † 1695 i Smedby, Tingstad ∞ Helena Eriksdotter
  - Per Larsson * o † 1694 i Smedby, Tingstad
  - Lars Larsson * o † 1695 i Smedby, Tingstad

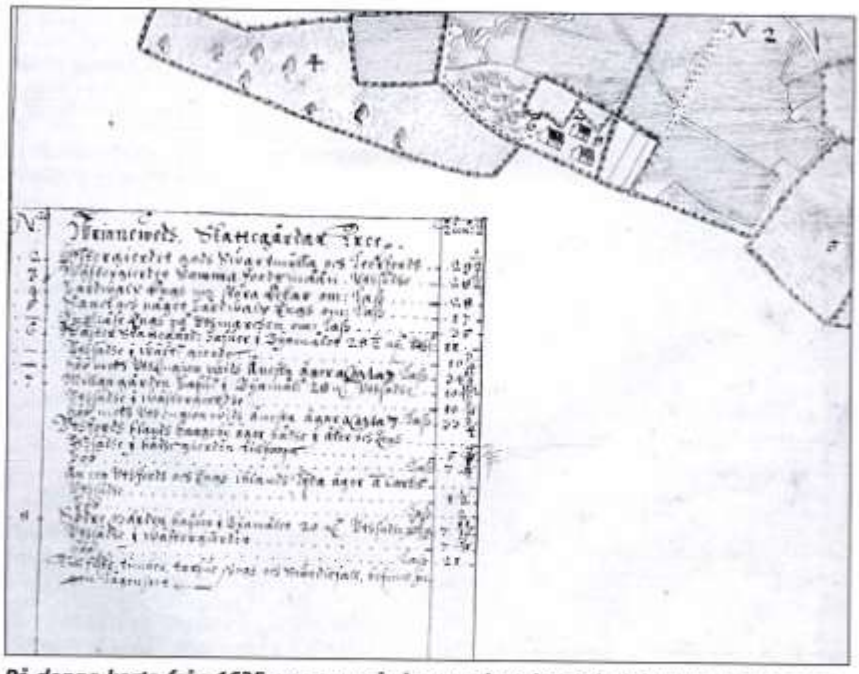

På denna karta från 1635 ser man gårdarnas placering och delar av de ägor som hörde till. I beskrivningen framgår att Vrinnevi då bestod av tre gårdar, Västergården, Mellangården och Östergården. Uppgifter i bland annat Svenska gods och gårdar hävdar att det senare funnits sju gårdar i Vrinnevi.